

Právo sociálního zabezpečení

Základní zásady a funkce
sociálního zabezpečení

Základní zásady sociálního zabezpečení

- zásada všeobecnosti sociálního zabezpečení
- zásada sociální solidarity
- zásada participace (demokratičnosti)
- zásada rovnosti

Základní zásady práva sociálního zabezpečení

- zásady vnitřní výstavby sociálního zabezpečení
  - zásada kompenzace a sociální integrace
  - zásada zásluhovosti a sociální potřeby
  - zásada zabezpečení, garance a iniciace
  - zásada zachování nabytých práv
  - zásada valorizace
  - zásada odstraňování tvrdosti při aplikaci zákona

Zásada všeobecnosti práva sociálního zabezpečení

- základní význam
- může být zkoumána z hlediska okruhu subjektů a z hlediska okruhu sociálních událostí
- pyramidová podoba sociálního zabezpečení
- východiskem je právo každého na zajištění určité základní hranice životní úrovně – základna pyramidy
  - každý – trvalé bydliště nebo státní občanství
- druhá rovina – užší okruh – dávky vázány na dosažené příjmy a účast na pojistných systémech
- třetí rovina – doplňkové dobrovolné systémy – nejužší rozsah

Zásada všeobecnosti práva sociálního zabezpečení

- je možno ji vyvodit i ze vztahu mezi občanem a státem
  - první rovina – stát je „dárce“ a pomůže občanovi, který nemá již jinou možnosti (zajištění sociálního minima)
  - druhá rovina - stát a občan jako spolupracující subjekty
  - třetí rovina – občan samostatně (stát pouze jako iniciátor bez přímého podílu)
- okruh sociálních událostí jako postupně se rozšiřující

Zásada sociální solidarity

- druhá stěžejní zásada
- ovlivňuje způsob tvorby prostředků pro realizaci sociálního zabezpečení
- zdroje SZ jsou tvořeny z plateb vázaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu
- jsou využívány i pro zajištění osob, které v daném čase se na tvorbě prostředků nepodílely
- promítá se diferencovaně v jednotlivých systémových součástech
- míra sociální solidarity

Zásada participace a zásada rovnosti

- Zásada participace – účast jedinců na systému
  - zásada demokratičnosti – účast na řízení, správě, kontrole systému SZ
  - ekonomicky – účast na tvorbě zdrojů
- zásada rovnosti – rovný přístup pro všechny subjekty, nikoliv rovné plnění

Zásady vnitřní výstavby systému SZ

- zásada kompenzace a sociální integrace
  - hlavním účelem systému je nahradit újmy, které subjektu vznikly v důsledku společensky uznaných sociálních událostí
  - hlavním účelem systému je vytvořit možnosti pro navrácení (začlenění) jedince do společenského života

Zásady vnitřní výstavby systému SZ

- zásada zásluhovosti a sociální potřeby
  - poskytování dávek je vázáno na splnění stanovených podmínek v minulosti
  - poskytování dávky je vázáno na podmínku, která nastala objektivně, mimo vůli oprávněného subjektu

Zásady vnitřní výstavby systému SZ

- zásada zabezpečení, garance a iniciace vyjadřuje postavení státu v systému SZ
  - zásada zabezpečení – stát vytváří, financuje a organizuje celý systém SZ
  - zásada garance – sociální zabezpečení je financováno a organizováno odděleně od státu, který garantuje jeho fungování a solventnost
  - zásada iniciace – volnější postavení státu – „stanovit podmínky a nechat volně žít“

Zásady vnitřní výstavby systému SZ

- zásada zachování nabytých práv
  - „sčítání dob pojištění“
  - „výplata dávek do ciziny“
- zásada valorizace – zajištění toho, aby poskytované dávky neztrácely svou hodnotu
- zásada odstraňování tvrdostí při aplikaci zákona

Funkce

sociálního zabezpečení

- **funkcí právního odvětví rozumíme účel, cíl, k němuž příslušné právní odvětví směřuje:**
  - ekonomická
  - ochranná
  - psychologická
  - stimulační
  - + obecné funkce práva (regulační a preventivně výchovná)

Sociální události

- právní kategorie, jejíž definice v právní normě obsahuje právní kritéria, která
  - vymezují určitou životní situaci
  - stanoví její příčinnou souvislost s vyvolanými následky, které jsou právně relevantní
- definice: právem akceptované životní situace, které mají pro člověka a jeho rodinu nepříznivé ekonomické dopady

Sociální události - pokračování

- členění
  - události, které představují závažná sociální rizika (stáří, invalidita)
  - události, které nejsou sociálními riziky, ale mají nepříznivé dopady (narození dítěte)
  - mohou nastat, ale nemusí (DPN)
  - je jisté, že nastanou, ale neví se kdy (smrt)
  - měla by nastat, ale neví, zda ano (dožití důchodového věku)
  - prokazované a presumované